

International JOURNAL of SOCIAL and HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Received/Makale Geliş 15.01.2023
Published /Yayınlanma 20.03.2023
Volume/Issue (Cilt/Sayı)-ss/pp 10(93), 555-561

<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.3548>
Research Article
ISSN: 2459-1149

 Öğr. Gör. Dr. Zafer SARI

 <https://orcid.org/0000-0003-2318-4941>

 Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Yabancı Diller Bölümü, Ankara / TÜRKİYE

ÇİN SEDDİ'NİN ÇİN KÜLTÜRÜNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

THE PLACE AND IMPORTANCE OF THE GREAT WALL OF CHINA IN CHINESE CULTURE

ÖZET

Kültürel çalışmalar bağlamında bu araştırmada Çin kültüründe çok önemli bir yere ve sembolik bir değere sahip olan Çin Seddi incelenmiştir. Çalışmanın en temel araştırma sorusu ise Çin Seddi'nin Çin kültürüne nasıl bir zenginlik kattığıdır. Bu amaç doğrultusunda öncelikle Çin Seddi'nin inşasından önceki dönemde Çin uygarlığı ve diğer uluslarla olan ilişkileri, seddin yapılış aşaması ve asıl yapılış amacı, yapılış maliyeti, genel özellikleri, standart coğrafi tasviri, bölümleri gibi konulara değinilmiştir. Ardından Çin kültüründeki yeri ve önemi ile bir kültür, turizm ve sanat merkezi oluşu hakkında bilgiler verilmiştir. Çalışmanın araştırma modeli ise alan yazın taramasıdır. Sonuç itibarıyla Çin Seddi, günümüzde hala dünyadaki en uzun savunma duvarı olma özelliğini taşımakta ve dünyanın resmi yeni yedi harikasından biri olarak sayılmaktadır. Dolayısıyla Çin kültürünün ve milliyetinin bir sembolü ve Çin'in en büyük kültürel mirasıdır. Ayrıca olağanüstü bir mühendislik harikası ve Çin toplumunun kültürel başarılarının ve dayanıklılığının bir delili olarak da büyük bir turizm merkezidir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel çalışmalar, Çin Seddi, Çin kültürü, Çin.

ABSTRACT

In the context of cultural studies, in this research, the Great Wall of China, which has a very important place and symbolic value in Chinese culture, has been examined. The main research question of the study is how the Great Wall of China adds richness to Chinese culture. For this purpose, first, the Chinese civilization and its relations with other nations in the period before the construction of the Wall, its construction stage and the main purpose of construction, the cost of construction, general features, standard geographical description, and sections have been mentioned. Then, information has been given about its place and importance in Chinese culture and its being a culture, tourism, and art center. The research model of the study is the literature review. As a result, the Great Wall of China still has got the distinction of being the longest defensive wall in the world today and has been declared one of the Official New Seven Wonders of the World. Thus, it is a symbol of Chinese culture and nationality and China's greatest cultural heritage. It is also an outstanding engineering marvel and a major tourist destination as evidence to the cultural achievements and resilience of Chinese society.

Keywords: Cultural studies, the Great Wall of China, Chinese culture, China.

1. GİRİŞ

'Kültür' kavramı Türk Dil Kurumu sözlüğünde "Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin." şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, t.y.). Singer'e (1998) göre ise kültür, hem sözlü dil hem de beden dili, tutumlar, değerler, inanç sistemleri, inançsızlık sistemleri ve davranışlar dâhil olmak üzere öğrenilmiş olan grupla ilgili algıların bir kimlik grubu tarafından kabul edilen ve beklenen örüntüsüdür. Scheib (2021) de antropologların "uluslararası", "ulusal" ve "alt kültür" şeklinde üç kültür seviyesinin varlığını kabul ettiklerini dile getirmektedir.

'Uluslararası kültür', ulusal sınırların ötesine geçen kültürel özellikleri ifade etmektedir. Bu kültürel özellikler ve yapılar yayılma, göç, kolonizasyon ve küreselleşme yoluyla yayılmaktadır (Kottak ve Kozaitis, 2012). Aksine 'ulusal kültür', bir ülke içinde paylaşılan inançlar, davranış kalıpları, değerler, kültürel özellikler ve kurumlardır (Kottak, 2012). Griswold'a (2013) göre de üçüncü ve son kültür düzeyi olan 'alt kültürler' aynı ülke içerisinde kültürel özellikleri ve kalıpları paylaşan daha küçük insan gruplarıdır. Alt kültürler, paylaşılan deneyimlere ve ortak kültürel ayrımlara sahiptir, ancak daha geniş toplumun veya kültürel sistemin bir parçasıdır.

Kültürel çalışmalar bağlamında bu çalışmada Çin kültüründe çok önemli bir yere ve sembolik bir değere sahip olan Çin Seddi'nin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın en temel araştırma sorusu ise Çin

Seddi'nin Çin kültürüne nasıl bir zenginlik kattığıdır. Bu amaç doğrultusunda öncelikle Çin Seddi'nin inşasından önceki dönemde Çin uygarlığı ve diğer uluslarla olan siyasi ilişkileri, seddin yapılış aşaması ve asıl yapılış amacı, yapılış maliyeti, genel özellikleri, standart coğrafi tasviri, bölümleri gibi konulara değinilmektedir. Ardından Çin kültüründeki yeri ve önemi ile bir turizm ve sanat merkezi olması hakkında bilgiler verilmektedir. Çalışmanın araştırma modeli ise alan yazın taramasıdır.

2. ÇİN SEDDİ, ÖNCESİ ve YAPILIŞ AŞAMASI

Çinliler yaklaşık 3000 yıl önce yazılı bir dil geliştirdiklerinden dolayı tarihçiler Çin'in erken tarihi hakkında çok şey bilmektedirler. Diğer antik kültürler tarihlerini sözlü hikâye anlatıcılığı yoluyla aktarırken Çin'in tarihi yazıya geçirilmiştir. Yaklaşık 2600 yıl önce yani M.Ö. 600'lü yıllarda Çin, krallar tarafından yönetilen en az bir düzine bağımsız eyalete bölünmüştü. Krallar birbirleriyle savaşıyor ve eğer Çin'in kuzey bölgelerinde yaşıyorlarsa da ayrıca kuzeydeki barbarlarla da savaşıyorlardı. Çin'in coğrafyası o kadar genişti ki farklı eyaletler farklı kaynaklara sahiptiler. Yani bir eyalet ırmaktaki seferleri kontrol ederken diğeri demir yataklarını yönetiyor, bir başkası en iyi çiftlik alanını ve bir stratejik dağ geçit yolunu. Çoğu kral da diğeri eyaletin sahip olduğu avantajları elde etmek uğrunda birbirleriyle savaşıyorlardı. Belli bir zaman sonra bu krallardan en güçlüsü Çin'in bütün bu eyaletlerini birleştirmek ve hepsinin imparatoru olmak istedi. Bu da dünyanın imparatoru olmak demekti (DuTemple, 2002).

Çin'in tamamına egemen olmak için yapılan bu savaşlar yaklaşık 2500 yıl önce yani M.Ö. 475'li yıllarda doruk noktasına ulaştı ve M.Ö. 221 yılına kadar da devam etti. Savaşlar o kadar şiddetliydi ki tarihçiler bu 254 yıldan "Savaşan Eyaletler Dönemi" olarak bahsetmektedirler. Önceleri bir kaç gün süren savaşlar bu dönemde haftalar ve hatta aylar sürdü. Muharebeler uzadıkça da yapılan duvarlar da uzadı. M.Ö. 475 yılından önce Çin duvarları 32 km'den daha uzun değildi. Fakat bu tarihten itibaren çoğu Çin eyaletleri, kendilerini komşu eyaletlerden korumak amacıyla sınırları boyunca yüzlerce km uzanan daha uzun duvarlar inşa etmeye başladılar. Geniş bir savunma duvar sistemi inşa eden ilk eyalet Chu'dur. Chu Kralı, eyaletlerine girecek barbarları sınırları dışında tutmak ve aynı zamanda istemedikleri Çinli komşularını da içeri sokmamak için kuzey sınırı boyunca 483 km uzunluğunda bir duvar yaptırdı. Sonraki devasa duvarı yaptıran eyalet de Qin'di (DuTemple, 2002).

Eyaletler arasında bu savaşlar elbette sonsuza dek devam etmedi. Mutlaka bir kral başarılı olarak ortaya çıkmak mecburiyetindeydi. Bazı eyaletler diğeri eyaletlerle ve barbar kabileleriyle müttefiklik kurarak daha da güçlendi. M.Ö. 300'lü yıllarda güneyde Chu ve kuzeybatıda Qin eyaletleri bütün Çin'e egemen olmak için savaşıyorlardı. M.Ö. 246 yılında da Zheng adında 14 yaşındaki bir delikanlı Qin Kralı oldu. Zheng, harp alanında olağanüstü bir beceriye sahip merhametsiz bir savaşçıydı ve M.Ö. 221 yılında bütün diğeri eyaletleri fethetti ve Çin'in ilk imparatoru oldu. Kendisini "Qin Shi Huangdi" veya "Çin'in İlk Egemen İmparatoru" olarak duyurduğunda dünyadaki en büyük ülkenin hükümdarı olmuştu (DuTemple, 2002).

Zheng, sonsuza dek bütün Çin'in en yüce imparatoru kalmak ve hiç kimsenin ülkesini istila edip onu bozguna uğratmaması konusunda kararlıydı. Bu amaç doğrultusunda bütün Çin'i güvenli kılacak, daha önce yapılan duvarlardan daha da büyük olacak "Çin Seddi"ni (A Great Wall of China) inşa etmeye karar verdi. Bu amaçların yanı sıra Qin Shi Huangdi, ayaklanmalar çıkmadan önce onları önlemek için krallığını sıkı bir şekilde denetlemek ve kollamak istiyordu. Bunun için de iyi yollarda güvenli bir şekilde yolculuk etmesi gerekiyordu. Fakat uzun ve kanlı Savaşan Eyaletler Döneminde yapılan duvarlar buna engel oluyordu. Bu probleme tek çözüm de bu duvarları yıkmaktı. Ancak Xiongnu gibi barbar kabileleri hala Çin'i yağmalamak için sinsi sinsi dolaşıyorlardı. Bütün bu nedenlerden ötürü imparator Qin Shi Huangdi, kuzeydeki duvarların öylece kalmasını, barbar kabilelerine karşı katı bir bariyer oluşturmak için birleştirilmesini ve böylece devasa bir duvar yapılmasını emretti. Bu şekilde de Çin Seddi tek parça halinde inşa edilmeye başlandı (DuTemple, 2002).

Qin Shi Huang Di ismiyle tanınan devlet adamı, Çin'in çok eskiye dayanan tarihinin, kültürel ve ekonomik kimliğinin temellerini atan kişidir. On beş yıllık kısa hükümdarlığı döneminde birçok ilke imza atan Huang'ın ülkeye kattığı iki eserden biri Anıt Mezarı diğeri ise Çin Seddi'dir (Görez, 2015).

M.Ö. 3. yüzyıldan M.S. 17. yüzyıla kadar inşası süren setlerden ilki milattan önce 7. yüzyılda Henan şehrinde yapılmıştır fakat oldukça kısadır. Milattan önce 3. yüzyılda Çin'e yönelik olan Tunuz, Hun ve Cengiz Hükümdarlığı saldırılarını engellemek ve ülkenin bu noktadaki sınırlarının güvenliğini sağlamak için dönem imparatoru Qin Shin eski set ile yenisini birleştirerek bir müdafaa duvarı yapmaya karar verir ve M.Ö. 221 yılında bu kararını hayata geçirir. Han Hanedan döneminde set yaklaşık bugünkü uzunluğuna ulaşmıştır. Bu uzunluğa ulaşmasında en etkili isim Ming Hanedan (1368-1644) olmuştur (Aksin, 2000).

Okay (2018) ise çalışmasında Çin Seddi'nin yapılış tarihini şu şekilde ifade etmiştir:

Siyasi birliğine kavuşmadan önce Çin'de derebeylik sistemi vardır. Savaşan Beylikler Dönemi olarak bilinen bu dönem M.Ö. 7. yüzyıla tekabül etmektedir. Bu dönemde kendi aralarında müthiş bir savaşta olan yedi derebeyden Chu derebeyliklerin hiçbir sınırla birbirinden ayrılmamasını kanıt göstererek M.Ö. 657'de duvarların ilkinin yaptırmıştır. Ardından Ch'i ve diğer beyler yine sınır belirleme amacı ile duvar yaptırmışlardır. Sınır belirleme amacı ile yapılan bu duvarlar setin bugünkü haliyle iç duvar olarak bilinen kısmını oluşturmuştur. Dış duvar kısmı ise M.Ö. 4. yüzyılda Yen, Ch'in, Han ve Wei tarafından kuzeyde yaptırılmıştır.

Yen, Han, Wei ve diğer üç derebeyliği daha çatısı altına toplayan Ch'i derebeyliği M.Ö. 221 senesinde ülkenin siyasi birliğini sağlamış, kurulan güçlü ordu ile Hunları geri püskürtmüştür (SZU-MA Ch'ien, Shih Chi (Tarih Kayıtları), akt: Okay, 2018). Ele geçirilen Ne Han bölgesinde Zorunlu Bedenen Çalışma Yükümlülüğü kararınca sayısı bir milyonu aşan işçi ve cezaevi yükümlüsü kullanılarak duvarın yapımına devam edilmiştir. Onarımlar dâhil bugünkü halini alması 17. yüzyıla kadar devam etmiştir (Okay, 2018).

2.1. Yapılış Amacı

İlk yapım amaçlarından birisi ülkesinden kaçmak isteyenleri engellemeye çalışmak olan, suçlular ve isyancıların kolay yakalanabilmesine olanak veren, bir nevi sürgün yeri tanzim edilen duvarın; askeri ve siyasi birçok sebebe bağlanabilecek olan yapım amaçlarından en geçerlisi toprak komşuluğu bulunan, gittikçe güç kazanan ve kuzeyden durmadan saldıran Türk beylikleridir (URL1).

Asya Hun Devleti yöneticisi olan Mete Han, ilk olarak Yüe-çi ve Tunguz kabilelerini egemenliği altına aldıktan sonra ülkesi için bir tehdit unsuru gördüğü Çin ile mücadeleye başlamıştır (URL1). Hunlarla karşılaşana kadar atlı birliklerden haberdar olmayan Çin halkı atlılar karşısında kullandıkları klasik savunma yöntemleri yetersiz kalınca çareyi onları topyekün engelleyecek bir duvar yapmakta buldular. Bu set on dört asır boyunca Çinlileri Türk, Uygur, Avar, Tatar, Siyanpi, Kitan ve Cengiz Han İmparatorluğu'nun tehditlerinden korumuş, onların orta ülkenin orta bölgelerinde güven içinde yaşayabilmesini sağlamıştır (Ziyai, 2010).

Okay (2018), durumu yine farklı bakış açısı ile ele alarak Çin Seddi'nin siyasi yapılış amaçlarını askeri yapılış amaçlarının önünde tutarak sadece Türklere karşı yapılmış olmasını reddeder. Dayanaklarından ilki siyasi bütünlüğünü hızlı bir şekilde tamamlayan Çin'in genişleyen topraklarının doğal sınırlar dışında hiçbir sınırının olmamasıdır. Kuzeyde yükselen Çin Seddi, doğu ve güneyde denizle, batıda yüksek platolarla, kuzeyde Sarı Nehir ve Karanlık Dağlarıyla belirlenen çizgilere ek olarak bir sınır belirleyicisi olmuştur.

Tarımsal bir amaç olarak bakıldığında da bu duvar aynı zamanda Hunların terk ettiği verimsiz topraklarla Çin'in verimli topraklarını birbirinde ayıran bir sınırdır. Duvarın bir diğer yapılış amacı ise zalim bir hükümdar olan Ch'inin zorbalıklarından kurtulmak isteyen Çin halkının kaçış yollarını kapamak ve bir nevi hapishane inşa etmektir (Okay, 2018).

Nitekim M.Ö. 33 senesinde eski gücünü yitirmiş Hun hükümdarı Hu Han Hsieh'in yeni Çin imparatoruna olan kabulünü göstermek için ziyarette bulunması ve bir Çinli ile evlenmesi sonucu ülkesine döndüğünde yazdığı teşekkür mektubunda artık Çin Seddi'ne gerek kalmadığını, yıkılmasının her iki ülke için yarar sağlayacağını belirtmesi üzerine Çin İmparatoru'nun "Büyük Duvar size karşı yapılmış değildir. Ülkemizdeki kötü kişilerin sizin topraklarınıza kaçarak sizlere zarar vermesini önlemek için yapılmıştır. Size bir zarar gelmesini istemediğimiz için bu duvarı yıkmayı düşünmüyoruz." cevabı Okay'ı (2018) destekler niteliktedir.

2.2. Yapılış Maliyeti

Çin Seddi'nin inşası, bakımı ve garnizonunun maliyetiyle ilgili ayrıntılı bilgi veren İngilizce kaynak bulmak zordur. Fakat tarihçi Julia Lovell, 1576 yılında Ming Duvarı için toplam yıllık harcamaların 3.3 milyon ons gümüş kadar tuttuğunun tahmin edildiğini belirtmiştir. Bu bedel de yıllık bütçenin dörtte üçü kadar bir meblağ idi (akt. Langerbein, 2009). Beklendiği üzere Çin tarih kitapları da sürekli olarak insanların hükümetin sete çok fazla para harcamasından şikâyet ettiklerini kaydetmiştir (Fryer, 1975 akt. Langerbein, 2009). Çünkü duvar için işçi, işçiler için de yiyecek tedarik etmek yapım aşamasında oldukça sıkıntı vericiydi. Hatta duvarın tamamlanmasından sonra bile duvarın bakımı ve garnizonu için bütçenin muazzam bir kısmı harcanmıştı. Hükümet duvar inşası için tuz ve demir tekellerinden biriken paraları bir kenara koyarken Çin halkı da daha yüksek vergiler ödemekten bıkmışlardı. Bu yüzden de zaman zaman hükümet duvarı ve garnizonunu yapmak için kendi kendini idare ettirmeye çalıştı. Örneğin hükümetin

gelişmiş bürokrasisi malzemelerin duvara daha düzenli bir şekilde ulaşmasını sağlarken hanedanlık da yeni sınır çiftlikleri ve depolama tesisleri kurdu (Langerbein, 2009).

2.3. Standart Coğrafi Tasviri

Çin Seddi, Shan-hai-kuan'daki Liaotung Körfezi'nde başlar, Ku-pei-k'ou'yu geçerek kuzey batıya doğru ilerler ve sonrasında kuzey ve güney olarak iki kola ayrılır. Pekin'in yakınındaki güney bölümü, Chü-yung-kuan geçidini koruyan Pa-ta-ling'de geniş alanlara sahiptir ve bugünkü gezginlerin çokça aşına olduğu bölgelerdir. Kuzey kolu ise şimdiki Shanxi bölgesinin sınırları boyunca ilerler. Bu iki kol Sarı Nehir'in yakınlarında bir yerde tekrardan birleşir ve üçüncü bir güney duvarı da merkezin güneybatısındaki geçişlerin güvenliğini sağlar. Sarı Nehir'in batı tarafında Çin Seddi Ordos Çölü'nün kenarından ve Ning-hsia'dan geçer ve sonrasında da Kansu Geçit'ine girer. Kansu Geçit'ini de Chia-yü-kuan'daki imparatorluğun batı kapısına kadar ulaşana kadar takip eder (Waldron, 1983).

Aksin (2000) ise başlangıç noktası Sarıdeniz'deki Po-Hay Körfezi olan setin Pekin'in kuzeyinden batıya yönelerek Huang-Ho alüvyonunun tam ortasından geçerek güneybatı yönüne uzanıp son bulunduğunu dile getirmiştir. Duvar 10 şehir, 156 kazadan geçer ve 7062 gözetleme kulesine sahiptir (Akbulut, 2014).

Çin Seddi'nin inşasında yer yer taş yer yer kerpiç bloklar kullanılmıştır. Uzunluğu yaklaşık olarak 6700 km olan yapının temel ve üst duvar genişliği birbirinden farklıdır. Temel genişliği 650 cm ve üst duvar genişliği 570 cm'dir (Okay, 2018). Set üzerinde araba ve atlarla ilerleme olanağı vardır. Her 200 metrede bir kale ve gözetleme kulesi, her 9000 metrede bir aydınlatma bulunur (Aksin, 2000). Yapının en alçak noktası yerden 850 cm yüksekliğinde ve en tepe noktası yerden 12 metre yüksekliktedir. Bu tepe noktalar genel olarak stratejik geçişlerin bulunduğu yerdedir. Yaklaşık 100 cm ile 170 cm arası burçlara sahip olan yapının uzaydan görüldüğü söylenmektedir (Okay, 2018). Söylenti 1932 yılında karikatürist Ripley'in "İnan ya da inanma!" sloganı ile çizip yayımladığı karikatür ile ortaya çıkmıştır (Timur, 2016). Aksine bu bir yanılgıdır çünkü yapının bu denli uzaktan görülebilmesi için göz sahip olduğu normal hassasiyetin 10 katı kadar yüksek bir hassasiyete sahip olmalıdır (Sarıgül, 2016).

Çin'in kuzeybatısı boyunca uzanan yapı, uzaydan ince uzun bir ırmak gibi görülmektedir ve en önemli özelliklerinden biri dünyanın insan eliyle yapılan en uzun müdafaa duvarı olmasıdır. Yapı, bünyesinde tapınak ve sarayları da içermektedir (Aksin, 2000).

2.4. Bölümleri

Çin Seddi'nin en merkezi üç bölgesi Badaling, Mutianyu ve Simatai'dir. Badaling, Çin ve Pekin'deki en ünlü ve en gelişmiş site olarak dikkatleri üzerine çekmektedir. Uluslararası namı ve tarihi ve askeri öneminden dolayı Badaling, Dünya Miras Sit Alanı için Çin Seddi'nin temsilcisi olarak seçilmiştir. Aynı zamanda uluslararası organizasyonlara ev sahipliği yaptığı ve dünyanın her yerinden devlet liderlerini ağırladığı için Badaling Çin için bir sembol görevi görmektedir (Su, 2009).

Pekin'de bulunan ikinci Çin Seddi bölgesi olan Mutianyu şöhreti, turizmdeki gelişmişliği ve ziyaretçi sayısı bakımından ikinci sırada yer almaktadır. Aynı zamanda Mutianyu, yüksek bitki örtüsü, güzel manzaraları ve siteyi çevreleyen verimli toprakları ile ünlüdür. Bu bakımdan Mutianyu'yu Badaling'e göre avantajlı kılan şey, turizm gelişmişliği düşük olmasına rağmen daha hoş doğal ortamlara ve özgün kırsal lezzetlere sahip olmasıdır. Zaten Çin Seddi'nin tarihi ve kültürel önemi ile başlı başına var olması ziyaretçilerini cezbetmektedir ve turizmin gelişmesine zemin teşkil etmektedir (Su, 2009).

Çin Seddi'nin üç ana merkezlerinden bir diğeri de Simatai'dir. Simatai Pekin ve Hebei bölgelerinin arasındaki sınırdadır, Pekin'in merkezine Badaling ve Mutianyu'nun olduğundan iki kat daha fazla yani 120 km uzaklıkta yer almaktadır. Bundan dolayı da Simatai'nin turizm potansiyeli doğal olarak Badaling ve Mutianyu'dan farklıdır. Pekin'in merkezine olan uzaklığından ötürü genellikle çok az insanın tercih ettiği bölgedir. Badaling, Mutianyu ve Simatai'nin yanı sıra Juyongguan, Shuiguan, Jinshanling ve Gubeikou da turistik çekiciliği ve gelişmişliği bakımından yaygın olarak tanınan diğer dört bölgedir (Su, 2009).

3. ÇİN KÜLTÜRÜNDEKİ YERİ ve ÖNEMİ

Bugün Çin Halk Cumhuriyeti sınırları içinde yer alıp Çince "On Bin Li Uzunluğundaki Duvar" ismiyle anılan ve anıldığında Orta Asya Türklerinden bahsetmeden geçilmeyecek olan bu yapı, ansiklopedilerden elde edilen verilere göre 3000 kilometre uzunluğunda ve 6 metre yüksekliğinde olup Çin'e karşı yapılan Cengiz Han ve Türk istilasına karşı inşa edilmiştir (Okay, 2018). Çin'in tarihi ve milli sınırları bu yapı ile belirlenmiştir (Özdağ, 2001). Bu duvar ile ilk defa Çinliler arasında devletleşme düşüncesi oluşmuş ve gelişmiştir. Duvar güvenlik ve ekonomi açısından ülkeye büyük katkılar sağlamıştır (Özer, 2017).

Günümüzde hala dünyadaki en uzun savunma duvarı olma özelliğini taşımaktadır (Şahin, 2015). 07.07.2007 tarihinde Lizbon'da düzenlenen resmi bir törende Çin Seddi, dünyanın resmi yeni yedi harikasından biri olarak sayılmıştır (URL 2).

Çin Seddi, Çin kültürünün ve milliyetinin bir sembolüdür ve Çin'in en büyük kültürel mirasıdır (Su, 2009). Set, genellikle Çin tarihinin modelsel bir sembolü olarak görülmesinin yanı sıra Çin sınırının mükemmel bir simgesi olarak da düşünülmektedir. Bu simgesel eser Çin halkı için geleneksel olarak bir vekil olarak algılanmaktadır (Rojas, 2010). Set, uluslararası ölçekte tanınan bir ikondur ve Çin'in modern ulusal özelliğini, politik tutumlarını, tarihini ve kültürünü tanımlamak için kullanılan her tarafa nüfuz eden bir metaforudur. Bir dizi insan yapımı muazzam yapılardır. Çin halkının zengin tarihini de somutlaştırmaktadır. Çin Seddi, aynı zamanda Çin toplumu için bir gurur kaynağı olarak varlığını sürdürmektedir (Huang, 2012).

Çin Seddi, 6000 km'den daha fazla uzunluğuyla ülkenin kuzeyi boyunca uzanmaktadır. Üstünde alçak korkuluklu yüksek duvarlar ile aralıklı olarak nöbetçi ve askeri karargâh kulelerine sahip olan yapı, 2000 yıldan fazla bir zaman periyodunda inşa edilmiştir. Çin Seddi, antik Çin'in asıl savunma duvarıydı ve kuzeyden gelebilecek göçebe toplulukların istilasından ülkeyi koruma konusunda fazlasıyla işe yaradı. Girilmesi imkânsız bir engel oluşturmaktan öte insanların ve mal mülklerin kontrollü hareketine izin veriyordu. Setin inşası, askeri birliklerin görevlendirilmesi ve devam eden savunma geçiş yollarının inşasına ve şehirlerin kurulmasına yol açtı (Dalin, 2005).

Asırlardır Çin Seddi, Çin'in sembolü olarak görülmektedir. Uzay yolculuğu yapan ve dünyaya bakan bir astronota göre de Çin Seddi gözle görülebilen insan yapımı yapılar arasında en dikkat çeken şeydir (Dalin, 2005).

Çin Seddi denilince akla hemen şu soru gelmektedir: Çıplak bir gözle bakılınca uzaydan Çin Seddi'ni görmek gerçekten mümkün müdür? Aslında bu soruyu cevaplamak için uzaya gidip bakmaya hiç de gerek yok. İnsanın görme sistemini ve onun sınırlılıklarını birazcık bilmek yetmektedir. Basit bir bakışla en iyi insan gözü bile Çin Seddi'ni uzaydan göremez. Bu imkânsızlığın sebebi ise küçük yayılan objeleri görme konusunda gözün sınırlılıklarıdır. Söz konusu parametre yaklaşık 7300 km olan setin uzunluğu değil, genelde 6 metreden daha kısa olan genişliğidir. Basit bir örnekle bunu anlatmak gerekirse 160 km'lik bir mesafeden Çin Seddi'ne bakmak, 500 metreden daha fazla bir mesafeden 2 cm'lik bir çapa sahip kabloya bakmakla aynı olacaktır. Atmosfer koşulları, aydınlatma ve kontrast ne kadar iyi olursa olsun nesne kendinden ışıklandırılmış olmadıkça veyahut güneşi küçük bir ayna gibi yansıtmadıkça bu kabloyu ya da benzer sebeplerden ötürü Çin Seddi'ni basit bir bakışla görmek tamamıyla imkansız olacaktır. Çünkü gözün normal görüş keskinliğinden 7.7 kat daha fazla bir görme keskinliğine sahip olması gerekecektir (Lopez-Gil, 2008).

Çin Seddi'nin Çin kültüründeki önemi konusunda Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurucusu Mao Zedung ya da bilinen şekliyle Başkan Mao'nun ünlü bir sözü vardır: "Çin Seddi'ne çıkmamış olan biri gerçek bir erkek değildir" (Mao Zedung, 2021). Bu yüzden de Çin'de belli bir yaşa gelmiş çocuklar Çin Seddi'ne çıkartılırlar. Bu da Çin Seddi'nin Çin Kültürünün ne kadar derinliklerine işlediğinin en açık kanıtlarından biridir.

Ayrıca dokuz mısradan oluşan ve Çin'in ulusal marşı olan Gönüllüler Marşı'nın (Gönüllü Ordu Marşı) ikinci mısrasında "Etimizle, kanımızla yeni Çin Seddi'mizi inşa edelim!" sözleri geçmektedir (URL 3). Bu mısradan Çin halkının canları pahasına bile olsa ülkelerini korumaya ve dolayısıyla da yeni setin yapılmasına bir çağrı yapılmaktadır. Görüldüğü üzere Çin'in ulusal marşında da Çin Seddi'ne verilen önemden bahsedilmektedir.

4. BİR KÜLTÜR, TURİZM ve SANAT MERKEZİ OLARAK ÇİN SEDDİ

Çin Seddi, olağanüstü bir mühendislik harikasıdır ve Çin toplumunun kültürel başarılarının ve dayanıklılığının bir delilidir. Bugünlerde büyük bir turizm merkezi olarak da başka bir işlev üstlenmektedir (Langerbein, 2009). Tarih boyunca Çin ulusunun ve kültürünün en belirgin sembolü olarak mimari görkemi ve tarihi öneminden dolayı küresel olarak en cezbedici yerlerden biridir. 1987 yılında da UNESCO Dünya Mirası Sit Alanı olarak tescil edilmiştir. Zengin kültürel ve doğal miras kaynakları ile Çin, Çin Seddi'nin yanı sıra 36 tane daha Dünya miras sit alanına sahiptir. Asırlardır Çin'in başkenti olan Pekin de Çin Seddi'nin de aralarında bulunduğu altı miras sit alanına sahiptir. Bu yüzden Pekin şehri ve set arasında turizm açısından özel bir oluşmuştur. Çünkü şehir, Çin Seddi turizmi için iyi bir şekilde gelişmiş bir bağlantı noktası olarak hizmet eder ve set de şehir için eşsiz bir cazibedir (Su, 2009).

Çin Seddi'nin üç bölümünden biri olan Badaling, Çin ve Pekin'deki en ünlü ve en gelişmiş site olarak dikkatleri üzerine çekmektedir. Uluslararası namı ve tarihi ve askeri öneminden dolayı Badaling, Dünya Miras Sit Alanı için Çin Seddi'nin temsilcisi olarak seçilmiştir. Aynı zamanda uluslararası organizasyonlara ev sahipliği yaptığı ve dünyanın her yerinden devlet liderlerini ağırladığı için Badaling Çin için bir sembol görevi görür (Su, 2009).

Pekin'de bulunan ikinci Çin Seddi bölgesi olan Mu tian, şöhreti, turizmdeki gelişmişliği ve ziyaretçi sayısı bakımından ikinci sırada yer almaktadır. Aynı zamanda Mu tian, yüksek bitki örtüsü, güzel manzaraları ve siteyi çevreleyen verimli toprakları ile ünlüdür. Bu bakımdan Mu tian'ı Badaling'e göre avantajlı kılan şey, turizm gelişmişliği düşük olmasına rağmen daha hoş doğal ortamlara ve özgün kırsal lezzetlere sahip olmasıdır. Zaten Çin Seddi'nin tarihi ve kültürel önemi ile başlı başına var olması ziyaretçilerini cezbetmekte ve turizmin gelişmesine zemin teşkil etmektedir (Su, 2009).

5. SONUÇ

Bu araştırmada Çin tarihinde modelsel bir sembol olarak görülen Çin Seddi'nin Çin kültüründeki yeri ve zenginliği incelenmiştir. Bu bağlamda ilk olarak seddin inşasından önceki dönemde Çin uygarlığının dünyadaki konumu, diğer uluslarla olan siyasi ilişkileri ve Çin'i bu seddi yapmaya iten başlıca nedenler detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Ardından seddin yapılış aşaması, yapılış maliyeti, genel özellikleri, standart coğrafi tasviri ve bölümleri hakkında bilgiler verilmiştir. Son olarak da çalışmanın asıl araştırma sorusunu oluşturan seddin Çin kültüründeki yeri ve önemi ile bir kültür, turizm ve sanat merkezi oluşuna değinilmiştir.

Sonuç itibarıyla Çin Seddi, günümüzde hala dünyadaki en uzun savunma duvarı olma özelliğini taşımakta ve dünyanın resmi yeni yedi harikasından biri olarak sayılmaktadır. Dolayısıyla Çin kültürünün ve milliyetinin bir sembolü ve Çin'in en büyük kültürel mirasıdır. Çin sınırının mükemmel bir simgesi olarak da görülmektedir. Set, uluslararası ölçekte tanınan bir ikondur ve Çin'in modern ulusal özelliğini, politik tutumlarını, tarihini ve kültürünü tanımlamak için kullanılan bir yapıdır. Böylece Çin halkının zengin tarihini de somutlaştırmakta ve Çin toplumu için bir gurur kaynağı olarak varlığını sürdürmektedir. Ayrıca olağanüstü bir mühendislik harikası ve Çin toplumunun kültürel başarılarının ve dayanıklılığının bir delilidir. Bugünlerde büyük bir turizm merkezi olarak da başka bir işlev üstlenmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, U. (2014). Seramik Askerlerin 2200 Yıldır Koruduğu İmparator. Erişim adresi: <https://www.uralakbulut.com.tr/wp-content/uploads/2014/02/Seramik-Askerlerin-2200-Y%C4%B1ld%C4%B1r-Korudu%C4%9Fu-%C4%B0mparator.pdf>
- Aksin, E. (2000). Dünyanın Dışına Taşan Tarih: Çin Seddi. Erişim adresi: http://www.evreninsirlari.net/dosyalar/140_s14_03.pdf
- Dalin, C. (2005). The Great Wall of China. Paul Gangster ve David E. Lorey (Eds.), *Borders and Border Politics in a Globalizing World* içinde (s. 11-20). Oxford: SR Books.
- DuTemple, L. A. (2002). *The Great Wall of China*. Minnesota: Lerner Publishing Group.
- Görez, F. (2015). Xu Fu'nun Seyahati: Çin-Japon İlişkilerinin Başlangıcı mı? *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 1-8.
- Griswold, W. (2013). *Cultures and Societies in a Changing World* (4. Baskı). California: Sage Publications, Inc.
- Huang, C. C. (2012). Deconstructing the Great Wall of China: The Jesuits' and British Encounters. *History in the Making*, 1(1), 65-78.
- Kottak, C. P. & Kozaitis, K. A. (2012). *On Being Different: Diversity and Multiculturalism in the North American Mainstream* (4. Baskı). New York: McGraw-Hill Companies, Inc.
- Kottak, C. P. (2012). *Mirror for Humanity: A Concise Introduction to Cultural Anthropology*. New York, N.Y: McGraw-Hill.
- Langerbein, H. (2009). Great Blunders?: The Great Wall of China, the Berlin Wall, and the Proposed United States/ Mexico Border Fence. *The History Teacher*, 43(1), 9-29.
- Lopez-Gil, N. (2008). Is it Really Possible to See the Great Wall of China from Space with a Naked Eye? *Journal of Optometry*, 1(1), 3-4.

- Okay, B. (2018). Çin Seddi'nin Yapılış Nedeni Hakkında Değişik Bir Görüş. *DTCF Dergisi*, 36(1-2), 145-158.
- Özdağ, M. (2001). *Türkiye ve Türk Dünyası Jeopolitiği Üzerine*. Ankara: Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi (ASAM).
- Özer, B. (2017). Tarih Dersleri Yardımcı Ders Kitabı. Erişim adresi: *Google Commerce Ltd.* https://books.google.com.tr/books?id=CCBH8d5UJeQC&pg=PA100&dq=%C3%A7in+seddi&hl=tr&sa=X&ved=0ahUKEwiRw_rzkPTZAhWBjSwKHfcfDNgQ6AEIQTAF#v=onepage&q=%22%C3%A7in%20seddi%22&f=false
- Rojas, C. (2010). *The Great Wall: A Cultural History*. Cambridge: Harvard University Press.
- Şahin, M. (2015). Göç Duvarları. Erişim adresi: http://arkeoloji.uludag.edu.tr/documents/mustafa/Yeni%20D%C3%B6nem_14%20-%20G%C3%96%C3%87%20duvarları.pdf
- Sarıgül, T. (2016). Çin Seddi'nin Uzaydan Görülebildiği Doğru mu? *Tübitak Bilim Genç Dergisi*. Erişim adresi: <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/cin-seddinin-uzaydan-gorulebildigi-dogru-mu>
- Scheib, C. (2021). Cultures of the World: Perspectives on Culture. *Libretexts Social Sciences*. Erişim adresi: [https://socialsci.libretexts.org/Courses/HACC_Central_Pennsylvania's_Community_College/ANTH_205%3A_Cultures_of_the_World_Perspectives_on_Culture_\(Scheib\)/02%3A_What_is_Culture/2.06%3A_Levels_of_Culture](https://socialsci.libretexts.org/Courses/HACC_Central_Pennsylvania's_Community_College/ANTH_205%3A_Cultures_of_the_World_Perspectives_on_Culture_(Scheib)/02%3A_What_is_Culture/2.06%3A_Levels_of_Culture)
- Singer, M. R. (1998). *Perception & Identity in Intercultural Communication*. Yarmouth, ME: Intercultural Press.
- Su, M. M. (2009). *Preservation and Development at the Great Wall World Heritage Sites, China*. Yayımlanmamış doktora tezi, Waterloo Üniversitesi, Waterloo.
- Timur, T. (2016). Çin Seddi Ay'dan Çıplak Gözle Görülebiliyor mu? Erişim adresi: <https://teyit.org/cin-seddi-aydan-ciplak-gozle-gorulebilir-efsanesi-dogru-mu>
- Türk Dil Kurumu [TDK] (t.y.). Türk Dil Kurumu Çevrimiçi Sözlükleri. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>
- Waldron, A. N. (1983). The Problem of the Great Wall of China. *Harvard Journal of Asiatic Studies*, 43(2), 643-663.
- Zedung Mao. (2021). Climbing the Great Wall of Badaling in Beijing, China. Erişim adresi: <https://wanderlad.wixsite.com/wanderlad/post/climbing-the-great-wall-of-badaling-in-beijing-china>
- Ziyai, A. (2010). Orijinal Çin Kaynaklarına Göre Hun-Türk Tarihi I. BÖLÜM: Kudretli Büyük Hun Tanrıkuşluğu (Türk Halkının Ataları Hunlar ve Hunların Ortaya Çıkışı). *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 895-912.
- URL 1 <http://img.eba.gov.tr/822/7a3/8bf/2ed/672/a64/394/955/45a/eb2/f61/187/64c/b14/010/8227a38bf2ed672a6439495545aeb2f6118764cb14010.pdf>
- URL 2 <https://world.new7wonders.com/lisbon-on-07-07-2007/#:~:text=2007,-T&text=he%20Official%20New%207%20Wonders,million%20votes%20were%20cast%20worldwide>
- URL 3 Gönüllüler Marşı. Vikipedi Özgür Ansiklopedi. https://tr.wikipedia.org/wiki/G%C3%B6n%C3%BCller_Mar%C5%9F%C4%B1